

สุขภาพหนึ่งเดียว: พยาบาลเกี่ยวข้องอย่างไร One Health : How can Nurse be Involved

พัชรภรณ์ อารีย์ Ph.D.* Patcharaporn Aree Ph.D.*
วิภาดา คุณาวิกติกุล Ph.D.** Wipada Kunaviktikul Ph.D.**

บทคัดย่อ

โรคติดต่ออุบัติใหม่และโรคติดต่ออุบัติซ้ำ และโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนเป็นโรคที่พบเพิ่มขึ้นจากการที่มีการผลิตอาหารร่วมกับการขยายของการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้น องค์การอาหารและการเกษตร องค์การอนามัยโลก และองค์การสุขภาพสัตว์โลกได้พัฒนาขอบข่ายงานเชิงกลยุทธ์ให้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสัตว์ คน และระบบนิเวศ เครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยเริ่มด้วยมหาวิทยาลัย 10 แห่งจาก 4 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และไทยเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพแก่วิชาชีพต่างๆ อย่างยั่งยืนในการโต้ตอบกับโรคติดต่ออุบัติใหม่และโรคติดต่ออุบัติซ้ำ และโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน เครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวประเทศไทยก็ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยเริ่มด้วยมหาวิทยาลัย 2 แห่งคือมหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิชาชีพพยาบาลเป็นหนึ่งในวิชาชีพในหลายๆ วิชาชีพที่มีบทบาทที่สำคัญในการต่อสู้กับโรคต่างๆ ดังกล่าว บทบาทของพยาบาลวิชาชีพคือการให้บริการดูแลสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน พยาบาลให้บริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสภาพอย่างเหมาะสมหรือให้สามารถปรับตัวเข้ากับปัญหาสุขภาพนั้นได้ ดังนั้นการควบคุมและการป้องกันโรคเหล่านี้จะประสบผลสำเร็จได้ก็ด้วยการที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันนั่นเอง

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
** ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Abstract

Emerging and re-emerging infectious and zoonotic diseases are increasing by integration of food production, and the expansion of international travel. The Food and Agriculture Organization (FAO), World Health Organization (WHO), and World Organization for Animal Health developed a strategic framework to work more closely together to address the animal-human-ecosystem interface. A South East Asia One Health University Network (SEAOHUN) was established initially with 10 universities from four countries, Indonesia, Malaysia, Vietnam and Thailand for fostering sustainable trans-disciplinary capacity building to respond to emerging and re-emerging infectious and zoonotic diseases. A Thailand One Health University Network (THOHUN) was established initially with 2 universities (Mahidol University and Chiang Mai University). Nurse profession is one of several professions, plays a important role to face with these diseases. The role of the professional nurse is to provide health care to individuals, families, and communities. They provide services designed to promote health, prevent illness, and achieve optimal recovery from or adaptation to health problems. Therefore, the control and prevention of these diseases are successful by working together of involving personnel.

บทนำ

ในปัจจุบันทั่วโลกมีการตระหนักถึงการระบาดของโรคติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากการติดต่อของโรคดังกล่าวมากขึ้น เช่น การระบาดของโรคหวัดในประทศอังกฤษ และโรคไข้หวัดนกและโรคไข้หวัดใหญ่ H5N1 เป็นต้น นอกจากนั้นยังพบว่าโรคติดเชื้อในมนุษย์ร้อยละ 60 เกิดจากสัตว์ทั้งสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่า และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิตรอยในมนุษย์ร้อยละ 61-75 เกิดจากสัตว์เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสัตว์ป่า (วิลโลรณ วังศพฤกษาสูง, 2556; Wikipedia, 2013.a) สำหรับในประเทศไทย โรคติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์นับเป็นปัญหาโดยมีทั้งโรคประจำถิ่นและโรคที่เกิดขึ้นใหม่หรือโรคอุบัติใหม่ เช่น โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า โรคแท้งติดต่อ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่เกิดจากเชื้อ *Streptococcus suis* โรคที่เกิดจากพยาธิโปรโตซัว โรคที่เกิดจากเชื้อ เมลิออยโดซิส และโรคฉี่หนูในสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านสารตกค้าง การดื้อยา และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ อาหารที่ได้จากสัตว์ (กรมปศุสัตว์, 2557) ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้มีการ

ระบาดของโรคติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์เพิ่มมากขึ้น คือ การเร่งเพิ่มผลผลิตจากสัตว์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการบริโภคของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและค่านิยมด้านการเลี้ยงสัตว์ เช่น พฤติกรรมการเลี้ยงสุนัขและแมว และการทำฟาร์มสัตว์ป่า (วิลโลรณ วังศพฤกษาสูง, 2556) นอกจากนั้นภาวะโลกร้อนที่ทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น น้ำท่วมและไฟไหม้ป่าอย่างรุนแรง ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Wikipedia, 2013.b) หากสิ่งแวดล้อมไม่ดีจะเป็นสาเหตุให้สัตว์เกิดการเจ็บป่วยขึ้น ซึ่งก็จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงทั่วโลกเนื่องจากสัตว์ นม ไข่ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของมนุษย์ และส่งผลให้ผู้บริโภคเนื้อสัตว์ นม ไข่ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์เกิดอาการเจ็บป่วยไปด้วย ดังนั้นการดูแลสุขภาพของสัตว์และการดูแลระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อม ก็ถือได้ว่าเป็นการดูแลสุขภาพของมนุษย์ไปด้วย นั่นคือการป้องกันและการควบคุมโรคในสัตว์มีความสำคัญยิ่งเพื่อป้องกันการติดต่อมายังมนุษย์ กล่าวคือการทำให้สัตว์มีสุขภาพที่ดีพร้อมทั้ง

ให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีก็จะทำให้สุขภาพของมนุษย์ดีไปด้วย ทั้งหมดนี้จึงนับเป็นระบบสุขภาพที่เป็นหนึ่งเดียว (One Health) ที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและมีการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันของสหวิชาชีพด้านสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วนและทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคให้มีอากาศบริสุทธิ์ มีน้ำสะอาด มีการพัฒนาระบบเพื่อให้มีอาหารและบริการสุขภาพเพียงพอ รวมทั้งพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ความหมายของสุขภาพหนึ่งเดียว

สุขภาพหนึ่งเดียว หรือ One Health ซึ่งเป็นคำย่อที่มาจาก Our Necessity Encourage Human Environment Animal Living Together Harmony สำหรับความหมายของสุขภาพหนึ่งเดียวนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น ปานเทพ รัตนกร (2555) ให้ความหมายสุขภาพหนึ่งเดียวว่าเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาสุขภาพแนวทางใหม่ที่รวมเอาแนวทางการปฏิบัติของสุขภาพคน สุขภาพสัตว์ และสุขภาพสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อนำสู่การมีสุขภาพที่ดีแบบองค์รวม ส่วนวิไลภรณ์ วงศ์ฤกษ์สูง (2556) ได้ให้ความหมายสุขภาพหนึ่งเดียวว่า เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่มีความชำนาญด้านต่างๆ ทุกสาขาวิชาทางสุขภาพทั้งคนและสัตว์ ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศ หรือในระดับโลกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการมีสุขภาพที่ดี และความสุขของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปความหมายของสุขภาพหนึ่งเดียว คือความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพทุกระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก เพื่อให้เกิดภาวะสุขภาพที่ดีแบบองค์รวมทั้งในคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม การดำเนินการโครงการสุขภาพหนึ่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความเป็นมาของความร่วมมือเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือเครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SOUTH EAST ASIA ONE HEALTH UNIVERSITY

NETWORK; SEAOHUN) ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2554 โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย 10 แห่งจาก 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ประเทศมาเลเซีย ประเทศเวียดนาม ประเทศอินโดนีเซียและประเทศไทย เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการสร้างศักยภาพของสุขภาพหนึ่งเดียวและเป็นหุ้นส่วนเชิงวิชาการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมจาก RESPOND Project ของ United States Agency for International Development (USAID) ซึ่งสนับสนุนภูมิภาคอื่นๆ ด้วย สำหรับสมาชิกที่ร่วมก่อตั้งเครือข่ายประกอบด้วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาต่างๆ ของ 4 ประเทศดังนี้ (USAID, 2012)

ในประเทศอินโดนีเซียมีสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย (University of Indonesia) คณะแพทยศาสตร์และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาดจาเมดา (University of Gadjah Mada) และคณะสัตวแพทยศาสตร์สถาบันเปอร์ทาเนียน โบกอร์ (Institute of Pertanian Bogor)

ในประเทศมาเลเซียมีสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ คณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยกิบังซาน มาเลเซีย (University Kebangsaan Malaysia) และคณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยพุทรา มาเลเซีย (University Putra Malaysia)

ในประเทศเวียดนามมีสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ โรงเรียนสาธารณสุขฮานอย (Hanoi School of Public Health) มหาวิทยาลัยการแพทย์ฮานอย (Hanoi Medical University) และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยการเกษตรฮานอย (Hanoi University of Agriculture)

สำหรับในประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ คณะสัตวแพทยศาสตร์และคณะเวชศาสตร์เขตร้อนจากมหาวิทยาลัยมหิดล และคณะสัตวแพทยศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเครือข่ายฯ ก็เพื่อส่งเสริม

การทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์ทางวิชาการแขนงต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมและตอบโต้ภาวะคุกคามต่อสุขภาพคน สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ เพื่อความร่วมมือภายใต้แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว และมีวิสัยทัศน์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนในการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในการทำงานศาสตร์ข้ามศาสตร์ หรือ การทำงานร่วมกันของหลายสาขาวิชาชีพ เพื่อตอบโต้หรือเตรียมพร้อมกับโรคติดต่ออุบัติใหม่หรือโรคติดต่ออุบัติซ้ำ ซึ่งรวมถึงโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน ทั้งนี้

วัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางสุขภาพหนึ่งเดียว เพื่อควบคุมและป้องกันโรคติดต่ออุบัติใหม่ หรืออุบัติซ้ำ รวมถึงโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน
 2. พัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถของผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานตามแนวทางสุขภาพหนึ่งเดียว
 3. ดำเนินงานวิจัยเพื่อสร้างหลักฐานบ่งชี้ถึงคุณประโยชน์ของแนวทางการทำงานแบบสุขภาพหนึ่งเดียว
 4. ดำเนินการคัดเลือกและฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญจากแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อให้เป็นผู้ชำนาญการและผู้นำด้านสุขภาพหนึ่งเดียว
- การทำงานของเครือข่ายมีการประชุมร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นระยะๆ

การดำเนินการโครงการสุขภาพหนึ่งเดียวในประเทศไทย

ความเป็นมาของความร่วมมือเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวในประเทศไทยหรือเครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวประเทศไทย (Thailand One Health University Network; THOHUN) ได้รับการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2555 จากการประชุมร่วมกันของผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยคณบดีและคณาจารย์จากคณะเวชศาสตร์เขตร้อนและคณะสัตวแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล และจากคณะพยาบาลศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีคณะเวชศาสตร์เขตร้อนมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ประสานงานหลักและเป็น

ประธานคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 18-19 สิงหาคม 2555 ที่โรงแรมแกรนด์สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร และได้รับการสนับสนุนจาก RESPOND Project ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการภายใต้โปรแกรม Emerging Pandemic Threats (EPT) ของ USAID ซึ่งมี Dr.Stanley Fenwick เป็น Regional Technical Director และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งก็เพื่อขยายเครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia One Health University Network; SEAOHUN) โดยมีวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการดำเนินงานในประเทศไทยของ THOHUN ดังนี้ (USAID, 2012)

วิสัยทัศน์

เครือข่ายมหาวิทยาลัยไทยที่เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียวทั่ว ประเทศ ภายในปี 2560

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์ทางวิชาการแขนงต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมและตอบโต้ภาวะคุกคามต่อสุขภาพคน สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ

พันธกิจ

1. สร้าง พัฒนา และขยายเครือข่ายมหาวิทยาลัยสุขภาพหนึ่งเดียวที่ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย
2. พัฒนา และ แลกเปลี่ยน บุคลากรที่มีความรู้ และทักษะด้านสุขภาพหนึ่งเดียว ระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. สนับสนุนและส่งเสริมการทำงานร่วมกันในลักษณะข้ามสาขา (trans-disciplinary) ทั้งภายในและระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยโดยใช้แนวทางสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health Approach)
5. เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ คน สัตว์และสิ่งแวดล้อม
6. ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวในเอเชีย

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างสมรรถนะด้านสุขภาพ
หนึ่งเดียว (One Health competencies)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างวัฒนธรรมสุขภาพหนึ่งเดียว
ในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างและพัฒนาระบบการจัดการ
เครือข่ายมหาวิทยาลัยสุขภาพหนึ่งเดียวในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานภาคสนามแบบ
ศาสตร์ข้ามศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เคาะประตูสุขภาพหนึ่งเดียวใน
ประเทศอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยโดยใช้
แนวทางสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health Approach)
เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ คน สัตว์ และ สิ่งแวดล้อม

แนวทางในการดำเนินงานในประเทศไทย

แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งใน
ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา
โรคติดต่ออุบัติใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานใน
ทุกภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน
ที่เกี่ยวข้อง ด้านโรคติดต่ออุบัติใหม่ทั้งภาคสุขภาพคน
สัตว์ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม มีความร่วมมือและมี
ศักยภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกัน รักษาและควบคุมโรค
ติดต่ออุบัติใหม่ โดยมีแนวทางในการดำเนินงานใน
ประเทศไทยมีดังนี้

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของการป้องกันโรค
ติดต่ออุบัติใหม่แบบบูรณาการ
2. บูรณาการระบบเฝ้าระวังโรคติดต่ออุบัติใหม่
ระหว่างคน สัตว์ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาศักยภาพระบบเครือข่ายทางห้องปฏิบัติการ
4. พัฒนาระบบการวินิจฉัย ดูแลรักษาพยาบาล
และควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่
5. เสริมสร้างความเข้มแข็งของการสอบสวนและ
การควบคุมโรคเชิงบูรณาการ

สมรรถนะหลักของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อสุขภาพ หนึ่งเดียวตาม THOHUN

สมรรถนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อสุขภาพหนึ่ง
เดียวตาม THOHUN ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนและการจัดการ (planning and
management) หมายถึง ความสามารถในการกำหนด
วัตถุประสงค์ วางแผน ออกแบบ ลงมือปฏิบัติ และการ
ควบคุมและประเมินผลโครงการสุขภาพหนึ่งเดียว เพื่อที่
จะทำให้การปฏิบัติด้านสุขภาพหนึ่งเดียวมีประสิทธิภาพอยู่
เสมอ และให้ได้ผลลัพธ์ทางสุขภาพตามที่ต้องการ
2. วัฒนธรรมและจรรยาบรรณ (culture and
ethics) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ วิเคราะห์
และยอมรับสังคม ศาสนา และชาติพันธุ์ที่หลากหลาย
ระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างของบุคคลและสังคม
3. การมีส่วนร่วมและการเป็นหุ้นส่วน
(collaboration and partnership) หมายถึง ความสามารถ
ในการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ
และยั่งยืนของหลากหลายสาขาวิชาชีพในทีมสุขภาพหนึ่ง
เดียว รวมทั้งหน่วยงานอื่น บุคคล ผู้มีส่วนได้เสีย หุ้นส่วน
และชุมชนในการพัฒนากิจกรรมทางด้านสุขภาพหนึ่งเดียว
4. ภาวะผู้นำ (leadership) หมายถึง ความ
สามารถในการเสนอวิสัยทัศน์เกี่ยวกับศาสตร์ข้ามศาสตร์
และชักจูงและให้กำลังใจทีมระหว่างหน่วยงานเพื่อที่จะ
จัดระบบ จัดการ และสนับสนุนกิจกรรมทางด้านสุขภาพ
หนึ่งเดียว
5. การสื่อสารและการให้ข้อมูล (communication
and informatics) หมายถึง ความสามารถในการได้มา
ดำเนินการ สังเคราะห์ ใช้ร่วมกันทำ และแลกเปลี่ยน
ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพระหว่าง หน่วยงาน
สหวิชาชีพ และผู้ที่มีส่วนได้เสียเพื่อที่จะแสดง เพิ่ม
สมรรถนะ และสนับสนุนกิจกรรมทางด้านสุขภาพหนึ่งเดียว
6. ระบบการคิด (system thinking) หมายถึง
ความสามารถในการชี้ให้เห็นถึง ส่วนประกอบต่างๆ ซึ่ง
ต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกันซึ่งเป็นผลจากการ
เปลี่ยนแปลงใน คน สัตว์ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศซึ่ง
มีส่วนที่ขึ้นต่อกัน

7. ความรู้ด้านสุขภาพหนึ่งเดียว (one health knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ ตระหนักรู้ อธิบาย ปรับใช้ แยกแยะ บูรณาการ และ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสุขภาพหนึ่งเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่คนที่มีความชำนาญในระดับที่แตกต่างกัน

บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพหนึ่งเดียว

ในการดูแลสุขภาพที่เป็นหนึ่งเดียวเป็นการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพที่มีความชำนาญด้านต่างๆ ทุกสาขาวิชาทางสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกในการแก้ไขปัญหาสุขภาพเพื่อนำสู่การมีสุขภาพที่ดีที่เหมาะสมทั้งในคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งพยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรด้านสุขภาพที่สำคัญในการรักษาพยาบาลผู้รับบริการทั้งที่มีสุขภาพดีและเจ็บป่วยโดยมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. การป้องกันโรค การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคเพื่อลดความเสี่ยงและอันตรายจากโรค ความเจ็บป่วย รวมทั้งป้องกันความเครียดและความเสี่ยงในการทำหน้าที่ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพ หน้าที่ของพยาบาลคือการให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ชี้แนะสุขภาพ เพิ่มโอกาสให้บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพและการฉีดวัคซีนป้องกันโรค

2. การรักษาพยาบาล ได้แก่ การตรวจค้นหาโรคในระยะแรก การวินิจฉัย และให้การรักษาพยาบาล พยาบาลต้องให้คำแนะนำทางสุขภาพแก่ผู้รับบริการ และให้การพยาบาล เพื่อช่วยให้การรักษาเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและป้องกันภาวะแทรกซ้อน หรือหาแนวทางในการควบคุมโรคไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรค

3. การฟื้นฟูสภาพ พยาบาลมีบทบาทในการป้องกันหรือลดความพิการและหยุดกระบวนการของโรค เพื่อให้ผู้ป่วยกลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว มีภาวะแทรกซ้อนและความพิการน้อยที่สุดโดยเฝ้าระวังและป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทั้งนี้พยาบาลจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา พัฒนาตนเองเพื่อให้มีสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานสุขภาพหนึ่งเดียวได้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ พัฒนางานให้มีคุณภาพโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ความเป็นผู้นำ เพื่อให้เกิดผลดีที่สุดต่อผู้รับบริการ

สรุป

ดังนั้นเมื่อมีโรคติดต่อระบาด การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในการป้องกันโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน การส่งเสริมสุขภาพของบุคคลและสัตว์ให้แข็งแรง การมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีการตรวจค้นหาโรคในระยะแรก และการดูแลรักษา ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยที่ติดเชื้อ จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องมาทำงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการควบคุมและป้องกัน และรักษาพยาบาลโรคติดต่อร้ายแรงดังกล่าว ซึ่งก็หมายความว่า พยาบาลสามารถให้การสนับสนุน ส่งเสริม และปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ ทำให้การดูแลสุขภาพที่เป็นหนึ่งเดียวสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. (1 มกราคม 2557). *เครือข่ายความร่วมมือสุขภาพหนึ่งเดียว*.

Retrieved from <http://www.thaionehealth.org/contents/view/218>

ปานเทพ รัตนากร (1 มกราคม 2557). *One Health คืออะไร* Retrieved from

http://www.vs.mahidol.ac.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=148:one-health-&catid=22:article2

วิไลภรณ์ วงศ์พุกษาสูง. (2556). *One Health*. Retrieved from

<http://www.dld.go.th/dcontrol/th/index.php/km/one-health-thailand/1030.html>

USAID. (2012). The First THOHUN Meeting Report, 18-19 August 2012 at The Grand Sukhumvit Hotel

Wikipedia. (Aug 3, 2013.a). Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/One_health.

Wikipedia. (Aug 3, 2013.b). Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Effects_of_global_warming.